

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četriletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 29.

V Ljubljani, dne 17. junija 1910.

Leto V.

Naše postave in delavska stanovanja.

Avstrija se je med drugimi državami zadnja razgibala, da je začela misliti na pospeševanje zdravih in cenih delavskih stanovanj. Dne 8. julija 1892 (drž. z. št. 37) se je sklenil zakon za deset let, ki je zagotavljal delavskim hišam 24letni oprost od državnega hišnega davka in od skoraj vseh doklad. Njegove pomanjkljivosti so bile zlasti te-le: a) polajšave ni bil deležen delavec najemnik, marveč lastnik — delovodajavec ali pa občine in dobrodelna društva; potem-takem jih ni mogel doseči delavec, ki bi si bil hotel sezidati lastni dom; b) za stavbe se je mnogo zahtevalo in najemnina se je tako nizko odmerila, da je bilo pod takimi pogoji večinoma nemogoče zidati; c) poslopja, v katerih so se delavcem in uslužbencem dala brezplačna stanovanja, so bila izvzeta iz polajšav.

Potemtakem se ne moremo čuditi, da je bila ta postava takorekoč brez pomena. V desetih letih svojega življenja se je samo v 360 slučajih uporabila. Po celi Avstriji 360 delavskih hiš ob času, ko se je veliki obrt silno razširil, ni pravzaprav vredno, da se govori o tem. Treba je bilo torej zakon popraviti, kar se je tudi zgodilo. Dne 8. julija 1902 (drž. z. št. 144) je zagledal beli dan zakon o polajšavah za stavbe z zdravimi in cenimi delavskimi stanovanji, ki velja še sedaj. Glavne določbe so te-le:

1. Hiše, ki ustrezajo namenu zakona, so 2½ let proste hišnega razrednega, najemniškega in petodstotnega davka, vseh deželnih in vsaj polovice občinskih doklad. V posamnih deželah stopi zakon v veljavo, ko mu pritrdi deželni zbor. Kranjski deželni zbor je na predlog in po poročilu dr. Kreka leta 1904 to storil. Občine so marsikje sklenile, da se odreko za delavske hiše v smislu tega zakona vsem občinskim dokladam.

2. Teh polajšav so deležne hiše, ki se nanovo zidajo za delavce. Sem spadajo vse nesamostojne, v obrtih, pri poljedelstvu, pri raznih podjetjih in javnih ali zasebnih zavodih delujoče osebe, katere same nimajo nad 1200 K letnih dohodkov, z družino dveh

do štirih glav ne nad 1000 K, z družino nad pet glav pa ne nad 2400 K. Za Dunaj so vsote za četrtno višje. Kjer podjetniki v svojih hišah dajejo svojim delavcem in uslužbencem stanovanja v najem, smejo biti te vsote tudi višje.

3. Pravico do polajšav imajo hiše, ki se dajejo v najem delavskim družinam proti stalni najemnini, ali proti temu, da se jim ta zaračuna pri plači; dalje hiše, ki so določene za stanovanja delavskih samcev enega spola v ločenih sobicah, ali pa za skupne spalnice oseb enega spola. Občine, krajni zastopi in društva, ki zidajo delavcem hišice v last, so tudi deležne polajšav, če se vsaj polovica kupne cene izplača v 15letnih obrokih.

4. Za vsako deželo posebej izda vlada določilo, koliko k večjemu sme nesti kapital v takih hišah, lastniku letnih obresti. Poleg tega so tudi natančna določila, po koliko oseb sme prebivati v enem prostoru, in kako morajo biti hiše zidane (odlok dne 17. jan. 1903, drž. z. št. 6). Kdor se zanima za to vprašanje, si naroči v založbi dvorne in državne tiskarne leta 1903 izšlo navodilo izpod peresa dvornega svetnika A. Brocha.

5. Prošnje za polajšave se morajo vložiti na deželno finančno oblast, ki v dogovoru z deželno vlado sklepa o njih. Finančno ministrstvo sme v posamnih slučajih oprostiti od take zahteve v zakonu ali v izvršilnem odloku.

Tudi ta postava je imela malo sadu. Sitnosti, ki so ž njo zvezane, so tolike, da se je dozda v razmerno malo slučajih uporabila. V več velikih mestih n. pr. v Pragi, Gradcu, pa tudi v mnogih živahnih obrtnih središčih se ni postavila vsled te postave še nobena delavska hiša. Na Kranjskem je menda samo ena hiša kranjske hranilnice v Ljubljani deležna omenjenih polajšav. Pozabiti pa ne smemo, da glavni vzrok za to ni v sitnih pogojih, ki jih nalaga omenjeni zakon, marveč v brezbriznosti naših občinskih odborov za delavska stanovanja. Dokler se ne izpremeni občinski volivni red, dokler delavci ne dobe priložnost sodelovati v občinskih odborih, ni misliti na kak živahnejši napredek v tem oziru.

Poslanci morajo pač skrbeti, da se postava izboljša o delavskih stanovanjih in njena uporaba olajša; ravno tako so pa dolžni tudi vsi delavci in delavski prijatelji skrbeti, da zlasti v občinske odbore pride v tem oziru nov duh.

Tobačno delavstvo.

Desetletnica »Podpornega društva«

se je minulo nedeljo praznovala s službo božjo na Šmarni gori, ki jo je služil poslanec dr. Krek in popoldne z lepo uspelim shodom pri Cebavu v Št. Vidu. Žal, da glede na naš omejen prostor ne moremo podati podrobnega natančnega poročila, opozarjamo, pa, da dobite opis o desetletnem našem slavlju v ponedeljkovem »Slovcu«. Zborovanje je otvoril in vodil zasluženi predsednik »Podpornega društva« Alojzij Catar, ki ima največ zaslug, da velika naša organizacija tako lepo napreduje. Nadalje so govorili prof. dr. Krek, poslanec Gostinčar, dr. Zajec, tov. Čebulj z Jesenic in zastopniki litijških delavk za Slovenke Gorjančeve, za Hrvatice pa Helenka Gozdič. V imenu ljubljanskih tobačnih delavk je pozdravila zbor podpredsednica Ivanka Kosec s sledečim lepim govorom, ki ga na željo delavk dobesedno objavljamo:

Dragi somišljeniki in somišljenice!

Desetletnica. Dolga doba pa tudi ne, toda če se pomisli, delavec, delavsko društvo obhaja desetletnico, društvo, ki je bilo pred dobo desetih let ustanovljeno v mali vasici pod Šmarno goro. Ustanovljeno po misli, započeti v glavi velikega delavskega prijatelja in socialnega veleuma poslanca dr. Kreka, ki je pred desetimi leti butnila na dan in se vsadila v srca nekaterih, le malih takratnih pogumnih strmiteljev in prijateljev tega velikega moža. In iz teh src je šla dalje njegova misel v srca drugih, mnogih in danes ob desetletnici že nosijo mnogi tisočeri in tisočeri v svojih nazorih to misel, misel veliko! Delavec, tudi Ti si človek enak drugim, zato pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal! Pomagaj si sam! Zbiraj doneske, uči se, združuj se, da stopiš na plan, ko preti sila zatiranemu, to so načela in stališče,

Carska zločinstva.

(Dalje.)

Metela vstane. Proseč se obrne k očetu. »Bogovi so ti odgrnili skrivno najino nagnenje,« govori; »hotela sem ti je razodeti šele jutri, ko je smrtni dan matere. V njenem imenu, v imenu dobre, blage matere, te prosim, ne razdiraj srca svojemu otroku!«

Ganljiva hčerina prošnja, spomin na zamrlo ni bil brez vpliva na Festula. Njegov spremljevalec pa se glasno zasmije in zakliče: »ares, ne bil bi si mislil, da, ko sem prosil Metele pri njenem očetu, že tiči drugo nagnenje v srcu lepe deve; a zdi se mi le igrača izpremenljive volje, katero boče pač kmalu Milvij izbrisal iz spomina.«

»Nikdar!« vzklikne burno deklica. »Plavtu sem prisegla zvestobo! Ali bo Milvij še snubil deklico, ki odkritosrčno izjavlja, da nikoli ne more biti njegova žena?«

»Snubil jo bo!« odgovori Milvij. »Služabnika tekmeča, ki v ošabnosti obrača svoje oči na hčerko svojega gospoda, se Milvij še ne boji.«

Plavtu vzkipi jeza. »Malovrednež,« mu odvrne, »le suženj misli tako sramotno!

Vzemi svoje bogastvo Festul, daj je prvemu, katerega naletiš, pusti nama le najino ljubezen! Onemu pa, nekdanjemu sužniku, ki si je svoje oprostjenje, milost svojega gospoda pridobil z malovrednim klečeplazenjem, huljenjem, bi ne odgovarjal na tem kraju, kakor se spodobi, le zaradi vas, zaradi vaše Metele ne. Reven sem sicer, a prost; moja glava se nikdar ne uklanja jarmu sužnosti, naj bo jarem tudi pozlačen.«

Razsrjen odgovor oprostencev prehitel Festul.

»Dosti je besedi,« reče vmes. »Nikdar ne smemo pustiti, da se vname strast; kajti njen ogenj se ne dá pogasiti in redko se zaceli kar ona poškoduje. Jaz nočem ničesar prenagiti; nimajo me zmerjati očeta, ki nepremišljeno razdira srečo svojega otroka. Premislil bom, kaj storiti, in bogovi mi bodo pomagati. Tebi, Plavt, pa velim, dokler se ne odločim, iz svoje hiše in ne boš je storil stopinje čez ta prag, da bi te sam ne poklical. Poznam te, da izpolniš, kar obljubiš in zahtevam torej od tebe prisego pri maščevalnih bogovih, ki kaznujejo prelomljeno prisego.«

»Prisegam, kar tirjate,« odgovori Plavt klavarno. »Z ranjenim srcem zapuščam ta

kraj in vendar hvaležen, ker mi pustite edini dar, ki obvaruje žalostnega obupa, — upanje. Zdrav, Mark Festul! Metela, o draga Metela, na tuj kraj gre Plavt, dasi nerad, toda duša njegova ostane tukaj!«

S temi besedami se prikloni in spoštljivo poljubi deklici nežne, bele prste; nato se prikloni pred Festulom in koraka počasi k hiši.

»Ne podi ga od sebe, oče,« prosi Metela: »ako njega prepodiš, obenem pokažeš dobremu hišnemu geniju¹⁾ vrata in mračni demoni bodejo stopali neovirani čez njen prag.«

»Potem bi pa vaša hiša ne potrebovala varstva p e n a t o v,« kojih podobe iz zlata in slonovih kosti so očeta stali mnogo denarja!« reče Milvij smeje se. »Veseli bodite, Metela, da je Festul ravnal še tako gladko z nevrednikom! Meni pa smete verjeti, da moja ljubezen« . . .

¹⁾ Genij — dober duh, prijazno božanstvo, katero je varovalo hiše in njihove prebivalce nesreč in nevarnosti; demon, slab, hudoben duh, ki donaša le nesrečo in nevarnosti, ki peha v revo in stisko.

ki ga zavzema od začetka do danes naše društvo. Zato pa tudi danes po dobi desetih let stoji čvrsto kot malokatero društvo in v njem se zbirajo stoteri in iz njega se širijo nazori in stremljenja za tisočere, ki delujejo po tej poti za blagor in koristi skupnega delavstva. Tudi danes je veliki mož med nami, lahko rečem veliki mož po svojih nazorih, po svoji delih. Pred desetimi leti začeli smo se zbirati okoli njega, vedno nas je bilo več, in v strahu, da ne bi preveč zavzeli, zbudili smo tudi nasprotnike. Zato lahko rečem: Naš veliki mož je buditelj cele »Slovenije«. Kdo se ne spominja, kako je bilo preje, prav kakor bi vse spalo v polsnu? Delavec, ti si delal liki suženj, nihče

se ni menil zate, že si sam mislil, da je le to tvoja usoda, in višji, ti so spali brezskrbno spanje na tvojih žuljih. In pride mož, naš vrli poslanec in dvigne visoko zastavo delavskih krdelj; na koji se blesti: Delavec, ti si človek, enak drugim, zato pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

In od tedaj plapolala zastava že desetletje in sleherni delavka stoj vedno trdno in krepko pod tem praporom skupne moči, pod katerim se hočemo boriti, če treba za pravice vsega delavstva.

In tebi, vrli mož, oče delavstva, pa bo di v zadostilo zavest, da je dvignjena s tvojim trudom in s tvojim delom čast delavstva morda za vedno!

»Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza« je izdala obširno knjigo o poizvedbah glede na stanovanja tobačnega delavstva. O tej knjigi bo še več pisal »Glasnik«. Tudi širšo javnost bo pa zanimala sledeča razpredelnica o stanovanjskih razmerah ljubljanskega tobačnega delavstva.

Stanovanja	Strank											Skupno število prebi- valcev	V odstotkih
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 do 10	nad 10			
	oseb												
število slučajev													
sploh	35	113	125	116	135	84	64	36	28	12	3413	100.0	
in sicer:													
1 prostor	31	54	49	27	42	20	10	9	1	—	875	25.6	
2 prostora	4	56	71	74	78	57	35	19	12	7	1943	56.9	
3 prostori	—	3	5	15	13	6	18	8	15	2	532	15.6	
nad 3 prostora	—	—	—	—	2	1	1	—	—	3	63	1.9	
sploh	28	63	60	45	56	32	19	10	4	—	1235	100.0	
do 2 m ²	—	1	9	2	2	4	6	1	—	—	121	9.8	
3 m ²	—	11	1	8	25	9	5	5	1	—	320	25.9	
4 m ²	—	8	19	11	12	6	3	3	2	—	276	22.4	
5 m ²	2	5	7	9	7	3	5	—	—	—	157	12.7	
6 m ²	3	8	6	7	3	6	—	—	—	—	116	9.4	
7 m ²	1	3	5	—	4	4	—	1	1	—	83	6.7	
8 m ²	3	13	2	2	2	—	—	—	—	—	53	4.3	
9 m ²	10	—	2	1	1	—	—	—	—	—	25	2.0	
10 m ²	—	7	2	3	3	—	—	—	—	—	32	2.6	
nad 10 m ²	9	7	7	2	2	—	—	—	—	—	52	4.2	
sploh	35	113	125	116	135	84	65	35	26	12	3384	100.0	
do 50 K	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	10	0.3	
60 »	6	6	—	3	3	1	—	—	—	—	51	1.5	
70 »	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	9	0.3	
80 »	9	16	12	3	3	3	4	1	—	1	169	5.0	
90 »	3	6	5	2	1	1	—	3	—	—	73	2.2	
100 »	6	11	10	13	21	11	2	3	—	—	319	9.4	
120 »	7	29	27	18	30	19	7	3	1	2	588	17.4	
140 »	1	12	16	15	13	8	8	7	3	—	386	11.4	
160 »	2	12	21	19	15	11	10	6	5	—	470	13.9	
180 »	—	9	15	20	18	5	11	2	3	—	383	11.3	
200 »	—	1	6	5	6	6	4	1	6	1	207	6.1	
nad 200 »	—	9	12	17	23	19	18	9	8	8	719	21.2	
sploh	32	104	122	116	129	81	62	34	26	12	3287	100.0	
letna najemnina :													
do 5%	—	1	6	2	3	1	4	—	—	—	77	2.3	
10%	8	26	32	37	48	31	11	8	4	2	932	28.4	
15%	14	45	39	32	45	30	25	16	11	6	1229	37.4	
20%	6	17	26	21	17	9	9	5	6	2	520	15.8	
25%	2	7	11	14	7	4	11	3	4	1	315	9.6	
30%	2	1	2	5	3	3	1	—	—	—	82	2.5	
nad 30%	—	7	6	5	6	3	1	2	1	—	132	4.0	

Mlada deva molče in zaničljivo pogleda govorečega ter praša: »Smem li iti v hišo oče?«

»Zapovem ti celo; precej se mi boš umaknila iz svoje sobane,« odgovori Festul; »in jih ne boš zapustila brez nadzornikov.«

Metela se molče prikloni. Milvija še pogleda ne in stopa počasno in veličastno v hišo.

Plamenečimi očmi zre oproščenec za njo; njegovo grdo obličje se še bolj spači.

»In vendar bodeš ti še moja žena in drago mi bodeš plačala to uro,« mrmra pred seboj.

Festul se vsede na klop, katero je zapustila ravno njegova hči in povabi Milvija z roko, naj se vsede tik njega.

»To je trpljenje očetovo,« prične menjač. »Obstati vam moram, le nerad spuščam Plavta iz hiše in službe. Bil je še skoro deček, ko mi ga je prinesel Trazimak, stari modrijan, varovanec¹⁾ naše hiše. Našel ga je, dete brez pomoči, v kotu na trgu in ga vzel iz milosrčnosti seboj. Ravno sem potreboval pisarja in sem ga privedel v svojo menjalnico. Bil je zvest in nepodkupljiv in

je stopal od stopinje do stopinje do prvega v mojej hiši. Dobro vedoč za vzajemno nagnenje obeh, Plavta in deklice, — kajti ostro vidi moje oko — sem ga vezal z zaupanjem, da bi se kdaj smel imenovati soproga moje hčere, vedno bolj na svojo reč« . . .

»To mi je zvižaja pravega kupčevalca,« hvali Milvij smehljaje, »toda,« govori še dalje in postaja resnejši — in obraz njegov kaže veliko skrb — »toda, ali mu niste preveč zaupali? Ali ste malovredniku razodeli ono tajnost, ki nas veže z ozko vezjo, in katere duša je Scevij?« potem nismo le trenotek varni izdaje; prva skrb naj bi bila torej, da bi obmolknil njegov nepoklicani jezik.«

»Plavt ni izdajica, tudi ako bi vedel, bi ne bil,« odgovori Festul. »Toda ne skrbite, nisem mu zaupal, ne pičice; kajti Lucij Pizon in Scevij se mi zdita preveč nepremišljena zarotnika in vže jih preveč ve o naklepu. Moje življenje je vedno trepetanje, da bi nas zasačili. Proklinjam dan, ko sem se dal zapeljati in dal roko k oni nesrečni zaroti za to, da sem smel uradovati Scevijsvo premoženje. Nepremišljena beseda, le eno znamenje sumljivemu trinogu, in dosti je in mi smo pogubljeni.«

»Tako sem vže sam mislil,« odvrne Milvij in se dela zaupljivega. »Kaj mi hasni Scevijsva milost? Kaj mi koristi nada, da bom ded po njegovi smrti, ako mi vzame Neron glavo in dedščino obenem? A kaj storiti? Lucij Pizon je Scevijsvo prijatelj in slabemu možaku se zdi lepo, da je glava zarotbi. Midva ne moreva nazaj in vi ste dvojno name vezani.«

(Dalje prih.)

Med brati in sestrami.

Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo priredi to nedeljo v proslavo svojega društvenega zaščitnika sv. Antona na Viču ob pol 8. uri zjutraj sv. mašo z govorom. Ta dan je na Viču žegnanje, vsled česar se vabijo vsi člani, da se tega opravila polnoštevno udeležijo in obenem počaste sv. Antona v novi lični cerkvi na Viču. Po opravi lu si bodo člani zamogli ogledati društveno hišo in prostore. To društvo vrlo napreduje ter šteje danes že 680 članov, promet bo pa koncem letošnjega leta izkazal dosedaj še ne doseženo vsoto. Somišljenikom to društvo najtopleje priporočamo!

Jesenice. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da zaradi tega ni prišlo radovljiško okrajno glavarstvo na Jesenice zaslišati delavcev zaradi prestopka o cepljenju koz, ker nima glavarstvo nič dijet od tega. Radovedni smo pa, kdo je dijete plačal v Bohinjski Bistrici, kjer je bilo zastopano okrajno glavarstvo pri zaslišavanju. Ne zavidamo kmetom, ker niso imeli stroškov, vprašamo pa glavarstvo, ali nismo jeseniški delavci ravno tako državljani kakor kmetje. Mar je v Avstriji postava, da se mora le kmet varovati, delavec pa izžemati? Vsi smo sodržavljanji, za katere veljajo enoinisti zakoni. Samo v radovljiškem glavarstvu imajo za delavce posebno izdajo. No, pa če je bilo res le od dijet odvisno, saj bi bili mi radi našemu glavarju plačali po grošu od osebe. Namesto 1500 K bi imeli delavci le 200 grošev škode. Glavar pa bi bil 200 grošev zaslužil. Ali bi ne bilo bolj pametno? Ostali bi pa tudi prijatelji, ter spoštovali glavarja, ker bi nas bil obvaroval občutne škode. Tako pa gre glas od delavca do delavca: Največji škodljivec ljudstva je radovljiško glavarstvo. Zaradi nepremišljenosti ene osebe toliko jeze, sovraštva in škode! Tisti, ki ste postavljeni od države, da čuvate nad ljudstvom, varujte ga škode, da boste spoštovani.

Sava. Delavci na grobštreki smo v predzadnji številki »Naše Moči« brali, da so na fajništrevi opazili neko zvezdo na rdečem obzoru, ki s svojimi črno-rdeče-rumenimi žarki obseva delavce. Katerega zadenejo ti žarki, se mu naredi primanjkljaj pri plači. Tudi pri nas na grobštreki že dalj časa opazujemo par takih kometov. Dobro bi bilo, da bi se našel kak učenjak, ki bi z reflektorjem posvetil v osrčje njihovih oslarij. Potem tudi gotovo izgine komet s pisanim oslovskim repom.

Sava. Nemška surovost. V nedeljo dopoldne se je zgodil slučaj, ki je pokazal v polni luči nemško izobrazbo. Neki delavec, menda z Javornika, se je pripeljal na kolesu mimu nemške kantine. V istem trenutku pa pride izza zidu nek otrok. Pri tem je sam padel ter pri padcu tudi otroka prevrgel, ne da bi ga bil kaj poškodoval. Ko opazi ta dogodek 5 Nemcev, skočijo proti delavcu z vpitjem »Windischer Schwein«. Dva mu hočeta vzeti kolo, a tretji ga hoče pretepati. Delavec jim reče, ako sem poškodoval otroka, pa plačam. A nič ni pomagalo, kolo so hoteli imeti. Ker pa je delavec pretrdo držal kolo, so končno jeli vpiti: »Pustimo lumpa naprej«. Kdor je videl ta dogodek je rekel, gotovo so suhi, zato bi pa radi kolo vzel, da bi imeli zopet nekaj časa za lumpanje. Dopisnik opozarja dotičnega delavca, naj toži te nemške izobrazence, saj Pavlica zaradi razžaljenja časti ter lastitve tujega blaga. Ker ga ne poznam, naj se oglasi pri uredništvu »Naše Moči«, kjer dobi ime na prič.

Sava. Pred kratkim se je bahal predsednik rdečih socijev, da so ga sodrugi zato za predsednika volili, ker je lepo oblečen, moderno friziran, ter ker ne hodi v cerkev. Da obleka naredi človeka, smo že slišali, ali da stori frizura ter opuščanje službe božje v treh mesecih rdečega predsednika, izvedeli smo iz njegovih ust. Ako bodo to načelo dalje izvajali, pričakujemo, da bo marsikateri rdečkar postal nov v prijetnem prepričanju, da bo prihodnje leto sam predsednik.

Sava. Naš rdeči strelec dobro napreduje. Minuli ponedeljek je imel cel dan shod v tovarniškem stranišču. Dopoldne je bil slabo obiskan, popoldne je bilo več udeležbe. Ko se je že sodrugom preneumno zdelo, pravi eden izmed njih: »Ali boš danes res vse gamse postrelil, pa še za drugi dan nekaj pusti.«

Iz Preske. Presenečila nas je javna telovadba, katero je napravilo okrožje Orlov

¹⁾ Bogatini so imeli poleg svojih služabnikov in sužnjev še nekaj drugih oseb okolo sebe, katere so varovali pred oholimi in drznimi napadniki in protivniki, ter so jih zvali »clientes«, po naše »poslušni« ali »varovanci«, ti pa imeli dolžnost, da so zagovarjali svoje gospodarje, se potegovali za njihovo dobro ime, pri mestnih volitvah zanje in v njih smislu dleovali, jih volili itd.

Šent Vid-Vič. Kaj takega nismo pričakovali. Sploh se sliši hvala tem vrlim Orlom. Kaj hočemo reči o izvrstni disciplini? Kaj še le o telovadbi sami! To vam je bilo vse izvrstno dovršeno. Tudi mladi naraščaj je izvrstno telovadil. Kreпки junaki, le naprej po ti poti!

J. S. Z.

Zaupni sestanek Jugoslov. Strokovne Zveze v Celju (hotel Teršek »Pri belem volu«) se vrši v nedeljo dne 19. t. m. dopoldne točno ob pol 9. uri. Ker je ta sestanek velen za bodočnost naše delavske organizacije na Štajerskem, pozivljamo še enkrat vse povablence, da se gotovo udeležijo shoda ali povabila drugim zaupnikom izročje. Kdor pomotoma ni dobil povabila, naj se pred shodom zgłosi pri sklicatelju poslancu dr. Benkoviču. Vabijo se tudi bližnji zagorski rudokopi, da se udeležijo zborovanja. Govorila bosta poslanca dr. Benkovič in Goštinčar.

Sava. Gorenjsko krščansko delavsko politično društvo skliče v nedeljo popoldan dne 26. juninja shod na Javorniku pri Vođičarju. Opozarjamo naše somišljenike, da agitirajo za shod, na katerem bo govoril državni in deželni poslanec dr. Krek. Po shodu se ustanovi za Javornik in Koroško Belo skupina J. S. Z. Prihodnji teden na delo! Dne 26. t. m. pa vsi krščansko misleči delavci na Javornik.

Sava. Odbor skupine J. S. Z. opozarja delavstvo, da vsako nedeljo dopoldan uraduje v pisarni strokovnega društva poleg »Delavskega doma«, kjer se sprejemajo novi člani. Člane sprejema tudi vsak dan hišnik v »Delavskem domu«.

Predavanje priredi J. S. Z. v nedeljo ob pol 4. uri popoldne v Oražnovem salonu na Selu. Predaval bo profesor Drmastja. Delavci! Delavke! Pridite!

Za rudarje. Severočški premogovi baroni zahtevajo znižanje tarifov za svoj ru-javi premog, da bi znjnim preplavili alpske dežele ter oškodovali naše rudnike in delavstvo, ker bi naši rudniki morali delo omejiti in več sto delavcev odstopiti. Tudi nemški socialni demokratje so v državnem zboru stavili nujni predlog, da se imajo tarifi za češki ru-javi premog znižati!

Poslanca dr. Benkovič in Povše sta radi tega že storila več korakov pri ministrih železnice in javnih del, da se odvrne preteča nevarnost; v seji z dne 14. t. m. sta stavila interpelacijo na vlado. Upati je, da se nakana združenih premogovih kapitalistov in socialnih demokratov prepreči.

Socialnim demokratom v Trbovljah huda prede; najpreje so delavstvo nahujskali, sedaj pa njih vodje beračijo okrog trboveljske družbe na Dunaju, pri rudarski oblasti, pri okrajnem glavarstvu itd., da jim pomorejo iz zagate, ker jih rudarji stavijo na odgovor. Pozivljamo naše pristaše, naj se ne dajo hujskati; v kratkem bomo govorili jasno besedo, ki bo socialnim demokratom krinko raz obraz potegnila. Delavstvo bo strmelo, kako jih socialno demokratski vodje za nos vodijo. Le potrpljenje! Mo-kraške glorijske bo kmalu konec.

Iz ljubljanske predilnice. Sedaj je postalo naše delavstvo nekoliko bolj živahno. Pretečeni teden smo ustanovili skupino J. S. Z. Naj omenim še to, da je vzel naš sotrudnik J. Zabukovec slovo, kateremu izrekamo delavke najpristrčnejšo zahvalo. Ko smo čule, da nas bode zapustil, smo s tužnim srcem sprejele vest, ker le on je nas bodril in v resnici deloval za delavsko organizacijo. Z veseljem srcem smo pričeli, imeli smo res vzbuditelja, ki nas je vzbudil iz spanja. Delavke želimo, naj bi imela naša predilnica več takih mož.

Vrhnika. Dvorni založnik g. Karol Jelovšek je zopet pokazal svojo »Očetovsko skrb« za svoje delavce na umazan njemu lasten način. Pretekli teden je namreč devet fantov šlo med odmorom k njemu v pisarno ter ga prosilo za zboljšanje plače. Sedaj so zaslužili ti reveži, za svoje 11urno napor-no delo 1 K 50 vin. na dan, prosili so, naj se jim zboljša za 20 vinarjev na dan. Vsak kolikaj razsoden človek ve, da to ni preveč, zlasti pri opekarnah ne, ker je delo napor-no in iste donašajo velikanske dobičke na leto. A K. Jelovšek sodi drugače. On je fant odpravil s tem, da jim je rekel: »Bom prišel poizvedeti v opekarno kako delo imate, še le potem bom sklepal o zboljšanju plače«. Toda mesto da bi opravičeni prošnji ustre-

gel, je odpustil vseh devet fantov iz službe. Znano je, da sta K. Jelovšek in Lenarčič sklenila pogodbo, da nobeden ne sprejme delavca, kateri je izstopil ali je bil odpuščen iz katere imenovanih opekarn. Radi večje gotovosti je K. Jelovšek takoj poslal poročilo Lenarčiču, da bi ja nobenega izmed onih devetih fantov ne vzel v delo ter pokazal s tem, da hoče svoje delavce zaslužniti, da mu isti morajo za sramotno nizko plačo delati samo njemu ali pa nikjer. Dragi sotrpini! Ali vam ta slučaj ne da misliti, da je krvavo živa potreba, da se sli mogočnega in oderuškega kapitalizma postavi protisila močne strokovne delavske organizacije, kakor je to povdarjal na delavskem shodu posl. dr. Zajec. Kdor ne vidi tu edine poti do zboljšanja kričečih delavskih razmer v vrhniških opekarnah, temu je pač težko dopovedati. Delavci, zganite se, sicer se boste še kesali!

Prometna zveza.

Odprto pismo na slavno direkcijo južne železnice na Dunaju. Vse službujoče čuvajke Ljubljana-Trst opozarjajo slavno direkcijo na povišanje plače in povišanje prostega časa, kot stalno nastavljenje v svojo korist, ker ste nas vsužnili brez vprašanja. Kar do novega leta 1910 smo bile kot pomožne čuvajem dodeljene, in po novem letu samostojne z isto plačo sramotno mesečno 15 kron (reci petnajst kron) na mesec, to je 50 vinarjev na dan za 25 do 30 vlakov spremiti. Radi tega prosimo s prvim julijem odpomoči, ali nastavljenje in plačo čuvaj-sko, drugače smo primorane, banderca vam izročiti, ker ne moremo deklo dobiti za 15 kron mesečno v sedanjem dragem času, ker vsaka ima plačo najmanjšo 15 kron in hrano, hrano 20 kron, to je 35 kron mesečno. Me same pa pri družini ne moremo službe delati: Kuho, pranje, peko, otroci itd. Može čuvaji se pa podnevi kot delavci s krampi po progi, ponoči pa službo, in tistih par uric mora iti v posteljo, tako da sedaj nimamo od mož nič pomoči pričakovati, in ako bi tudi kateri kaj hotel, ne sme, ker naprej postavljeni tega ne dopuste. Radi tega prosimo hitre odpomoči, da nas ne bodo orožniki vzeli, kakor pri Brežicah ubogo nedolžno delavko, ženo šesterih otrok.

Čuvajke proge Ljubljana-Trst.

Redek slučaj. Dne 1. junija t. l. je praznoval član prometne in slov. kršč. soc. zveze svojo 40letnico svojega službovanja kot pripjenjač (kupler) na postaji Ljubljana, južni kolodvor, naš sotovariš Štefan Žvokelj. Mi mu iz srca želimo, da bi ga Bog ohranil še mnogo let zdravega in čvrstega in da bi še mnogo, mnogo let med nami sodeloval. Bog ga živi! — Odbor »Prometne zveze« krajne skupine Ljubljana.

Zahvala. Podpisani s tem potrjuje slavnemu odboru »Prometne zveze« krajna skupina Ljubljana, da sem prejel 10 kron kot meni podano podporo in izrekam slavnemu odboru najiskrenejšo zahvalo. — Ljubljana, dne 7. junija 1910. Matevž Skubic.

Notranjsko. Z veseljem sprejemam »Našo Moč«, ali žali Bog, iz južne železnice ni nikakega pravega dopisa. Ne najdem več, kakor zgodaj spomladi se je pritepel gotovo iz Ljubljane, ali od kod drugod nek Lisjak, ki je prav hitro nekaj prav mastne hrane dobil na južni železnici in ko je gospodom resnico v oči vrgel, in zdaj kje si? Gotovo imaš že mlade doma, pridi proti Notranjski, dobiš izvrstne hrane, da bodo tudi tvoji mladiči deležni sadu tvojega dela. Ker upam, da se tudi ti v kratkem oglasiš, tako zdaj jaz, uboga čuvajka podam tu svoj skromen dopis: Ravno nas čuvajke ima južna železnica za svoje molzne krave, ali služabnice brez plače. Gospodje si znajo sami razdeliti zaslužek, ki jim ga pridobe nikdar polne žepe s kronami polniti, kadar imajo kaj časa, pa se peljejo na izprehod po progi za kratek čas, in zaračunajo prav dobro svoje potovanje in ogledovanje po progi blagajni, samo da vse iz nje pobero. Kje naj torej ostane še kaj denarja za nas uboge čuvajke? Gospodje si mislijo: te-le uboge revice pač ne potrebujejo nobenega plačila, ko so dan na dan v službi, še jesti jim ni potreba, saj njim tako ni dopuščeno si iti kaj živeža kupiti, in tudi kuhati si ne morejo med službo. Gostilne tako ni nobene blizu, kaj potrebuje po gojzdi denar, ko ga mi lahko porabimo, da se bolje zabavamo v mestu. Zdaj pa stopimo pred ogledalo, me uboge izmozgane Evine hčere, kako izgleda-

mo, ki že dalje časa služimo. Tako izgledamo, kakor strahovi, vedno bolne in pri zdravnikih vse prestrašene, tako da nam lahko vsakdo osle kaže in reče, da imamo slamo v glavi, ker si ne pomagamo do boljše bodočnosti. Zdaj pa vas pozivljamo, moje sotrpinke, le skupaj in podajmo si roke in nastopimo bolj možato, kakor naši možje, proti izkoriščevalcem naših moči in pokažimo gospodom, da imamo glave na pravem mestu. Ako ne bo v kratkem priboljška, pa banderca gospodom v roke. H koncu svojega dopisa opozorim še tiste slamnate čuvaje, (e tuti kvanti) ki že lahko v pokoj stopijo, kaj čakajo, zakaj železnici prodajajo dalje in dalje za (bono gracijo) svoje ogledane kosti. Denite se na tehtnico in videli boste, da ni vaš kostenjak vreden krone, kaj še pričakujete pri železnici, ali odrešenja po beli ženi, smrti?

Na zdar!

Sotrpinke južne železnice Ljubljana-Trst.

ta je prijatelj naš pravi,

Ki nas krepi,

Da smo čvrsti in zdravi!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost " " 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami.

**V nedeljo 19. t. m. vsi
na vrtno veselico
v Rokodelski dom.**

V slučaju neugodnega vremena v dvo-rani in vseh prostorih.

A. ŽIBERT
* LJUBLJANA *
PREŠERNOVA ULICA
PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvaninega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovnilo se poslužili furdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice furdke so: Pri Škofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane furdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z veselo spoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (šifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.	nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.	Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.	Ribje olje, steklenica 1 krono.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.	Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.	Tinktura za želodec, odvajalno, krepljivo in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Obliž za kurja ocesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.	Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Odvajalne kroglice, škatljica 80 vin.	Trpotčev sok, izvrstno priporoček proti kašlju stekl. 1 K.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju	Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
	Železnate kroglice, proti ble-dici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovčkov za izseljence, srebrnih ur in verig in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537-92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4 1/2 0/10 brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 0/10 od vsakih 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. „Ljudske posojil.“, Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 0/10, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

